Posamezna štev. Din 1·50. Poštnina pavšalirana.

Št. 5. Ljubljana, v četrtek, dne 31. januarja 1924. Leto II.

LJUDSKI TEDNIK

Neodvisno glasilo slovenskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina: za celo leto . . Din 50·— mesečno . . . . Din 5·—
za pol leta . . „ 25·— za inozemstvo „ 80·—

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Sodna ulica št. 5.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.
Oglasi se računajo po tarifu. — Poštno-čekovni račun št. 13.236.

Kmetijska družba za Slovenijo.

Kmetijska družba za Slovenijo je postala torišče čudnih spletk in odredb. Včeraj se je imel vršiti občni zbor družbe, toda po sklepu ministrskega sveta je minister notranjih zadev v zadnjem trenotku odredil odložitev občnega zbora za nedoločen čas. Ta novica je vzbudila v celi Sloveniji veliko senzacijo, pri mnogoštevilnih delegatih, ki so prišli v Ljubljano, ki niso mogli biti pravočasno obveščeni, pa razumljivo ogorčenje, ker se smatrajo naravnost kot izigrane. Radovedni smo, kako se stvar razvije naprej. Zelo radovedni smo pa tudi, kako hoče ministrstvo utemeljiti svoj ukrep na temelju **zakona.** Pravniki so edini, da ministrska odredba sploh nima **zakonitega temelja.** Ne bomo se spuščali v dolgovezne pravniške argumentacije in omenjamo le, da hoče vlada započeti disciplinarno preiskavo proti glavnemu odboru, kakor pravi. Glavnega odbora pa sploh ni več, ker ga je vlada razpustila, za kar pa zopet ni imela nobene zakonite podlage. Včerajšnji občni zbor, če bi se bil vršil, bi bil izvolil predsednika in glavni odbor in **teh** naloga bi bila, pravijo pravniki, da **pretresejo delovanje prejšnjega glavnega odbora,** če bi se n. pr. vsled kake ovadbe, pokazala potreba take preiskave. Ravno tako bi bila naloga glavnega odbora, poklicati **po potrebi na odgovor, kogar bi bilo treba.** To bi bil zakoniti položaj, ki ga je vlada s svojo odredbo zaprečila in ustanovila odnosno podaljšala nezakonit položaj in ga še poostrila. Tako pravniki.

Za nas, kot neodvisno glasilo ljudstva, je spor gospoda **Jarca** za predsedniško mesto Kmetijske družbe zelo majhnega pomena. Pač pa nas skrbi, kam pride po tej poti **društvena pravica našega ljudstva.** Kar se godi danes s Kmetijsko družbo, se jutri zgodi ravno tako **lahko s kakim drugim društvom iz kateregakoli vzroka.** In potem naenkrat naša društva ne bodo več slonela na temelju društvenega zakona, nego bodo odvisna od **dobre volje vlade.** In svojevolja bo nadomestila zakonitost. Nobeno društvo potem ni več varno niti en dan, in kdor se smeje danes, bo **pretakal jutri bridke solze** in se repenčil čez protipostavnost, katero je na preddan odobraval, ko je zadela ljubega in obsovraženega bližnjega. Njegovi protesti bodo vzbujali posmeh, ko je včeraj sam z veseljem pozdravljal, ob kar se danes ljuto zaletava.

Naj se pri tej priliki to premišljuje! Tukaj gre dejanski na dnu za **ljudske pravice** in ljudsko skupno življenje, popolnoma neodvisno od tega, kakšni razlogi se navajajo od ene ali druge strani za Kmetijsko družbo ali proti njej. Gre za splošne postavne pravice, pri katerih je vse ljudstvo prizadeto še mnogo bolj nego neposredni interesenti Kmetijske družbe.

Upajmo,da bo protizakoniti položaj Kmetijske družbe vsaj v kratkem končan, pa naj postane Peter ali Pavel predsednik družbe, samo da bo zopet vzpostavljen **zakonit položaj.**

Fr. T.:

Na gugalnici.

Opozicijonalni blok v narodni skupščini se je osnoval v prvi vrsti na iniciativo dr. Korošca, ki paktira v Belgradu na eni strani z demokrati, na drugi strani pa v Zagrebu z Radićevci. V sredi med tema ekstremoma se giblje **dr. Korošec kakor nihalo na uri,** edino s to razliko, da se dr. Korošec med nihanjem priklanja še naprej — gospodom iz radikalne vlade.

Takrat, ko sklepajo gospodje SLS pogodbe z ostalo opozicijo, da bi vrgli radikalno vlado, **hodijo k isti vladi prosjačiti** za razne koncesije, kakor je bila n. pr. odgoditev občnega zbora Kmetijske družbe. Tako se gugajo sem in tja, da jim v resnost in odkritost njihove politike nihče že več ne verjame. Zadnja odredba vlade glede Kmetijske družbe je zbudila med ostalimi opozicionalnimi strankami mnogo pozornosti ter sumnjo, da vodi SLS **neiskreno politiko..**

Kaj pa dr. Korošec pravzaprav hoče? Če je mogel sedaj, ko baje pripravlja z drugimi strankami najostrejšo borbo proti sedanji vladi, doseči odredbo vlade, da se občni zbor Kmetijske družbe ne vrši, nastane vprašanje, kako to, da je mogel dr. Korošec ravno to doseči, in kako to, da **prej ni ničesar dosegel.** Kako to, da je doživel uspeh v stvari, ki je mogoče v interesu nekaterih oseb iz SLS in njenih izključno strankarskih teženj, in kako to, da nima pokazati **nobenih uspehov v boju za splošne ljudske koristi?**

Če so znali poslanci SLS doseči uspeh glede stvari, ki je celo škodljiva kmetskim interesom v Sloveniji, **zakaj niso znali doseči uspehov v stvareh, ki bi bile koristne našemu kmetskemu stanu?**

To so vprašanja, na katera iz vrst SLS ne bomo dobili odgovora.

Mi pa vemo, da je vsemu temu **kriva neodkrita, nejasna in kolebajoča politika SLS.** Dr. Korošec bi povsod rad žel. Pri radikalih, pri demokratih in pri Radiću. Naravno je, da se skuša nasloniti na večjo parlamentarno skupino, toda nejasnost njegovih stremljenj, omahljivost mu zbuja nezaupanje na vseh straneh in **vsa njegova paktiranja doživljajo večji ali manjši neuspeh.**

Manjka ravne črte!

Nismo še slišali iz vrst poslancev Jugoslovanskega kluba, da bi rekli, **to hočemo in to moremo v danih razmerah doseči,** združimo se na tem, kar je mogoče. Oni se boje **odgovornosti,** kakor vedno, zato pa tipajo ter oprezujejo okoli vogalov in pri tem **zamujajo ugodne trenutke, zapravljajo čas in ljudski denar.**

Res je, da je njihov položaj radi ogromnih predvolilnih obljub težak, ker **nikdar ne bodo mogli izpolniti tega, kar so obljubovali,** toda, kje je rečeno, da se **grešnik ne sme izpreobrniti.** Zakaj se ne potrkajo na prsi in priznajo, da so marsikaj zagrešili? Zakaj ostajajo trdovratni grešniki, radi sramu? Radi ugleda pri volilcih? Ali bi ne bilo boljše in koristnejše za naše ljudstvo, če bi rekli: **grešili smo, pa se bomo poboljšali!**

Morebiti bi trenutno izgubili na moči, toda kaj za to? Končno pa bi se lahko vseeno potrkali na prsa in rekli: Pa smo **vendarle postali pošteni!**

Politika, ki jo pa vodijo sedaj, se more le primerjati mački na gugalnici. **Enkrat je glava zgoraj, enkrat pa rep, — ali pa narobe!**

Ne gre za SLS. Naj živi ali pa ne! **Gre za koristi in dobrobit slovenskega ljudstva,** radi česar ni vseeno, kakšno politiko vodi SLS, ki je doslej v narodni skupščini še vedno **najmočnejša slovenska stranka.**

Naš kmet trpi vsak dan, naš delavec mora skrbeti vsak dan, kaj bo dal v lonec, naš meščan si priteguje pas vsak dan, trgovec in obrtnik komaj zmagujeta davke. Zato **ne slepomišite, delajte stvarno politiko!**

Stopite z gugalnice in **hodite po ravni poti!**

Dr. M. P.:

Sodbe ljudstva se boje.

Kmetijska družba za Slovenijo je bila vedno ponos našega kmetskega ljudstva. Ona je naša najstarejša ustanova in lahko rečemo, da je ravno ona vzgojila slovenskega kmeta.

Višek svojega razvoja je doživela pred vojno pod vodstvom njenega takratnega predsednika pokojnega dr. E. Lampeta in njenega ravnatelja pokojnega G. Pirca, po dr. Lampetovi smrti tudi družbinega predsednika. Dr. Lampe in G. Pirc sta bila priznana strokovnjaka. Bila sta si sicer polit. nasprotnika, toda v delu za Kmetijsko družbo in za razvoj ter prospeh našega kmetijstva sta postopala sporazumno. Takrat, ko sta ta dva moža vodila Kmetijsko družbo, je najbolje procvitala.

Ljudje pa, ki vodijo današnjo Slovensko ljudsko stranko, so radi političnih in osebnih špekulacij, ne po volji ljudstva, ampak z zlorabo sile, ki jim jo je dal slabotnežem slučaj v roke, pognali dr. Lampeta od Kmetijske družbe. Dr. Lampe je legel v grob razočaran, ne radi nehvaležnosti, ker hvaležnosti od nikogar zahteval ni, ampak radi zlobe, kakršne nikdar ni pričakoval in s katero so hoteli ubiti njegovo duševno veličino in njegovo široko zasnovano delo za naše ljudstvo. Dr. Lampeta so spravili v grob; uspeh je bil njihov — — —.

Za dr. Lampetom je prevzel vodstvo Kmetijske družbe pokojni Gustav Pirc. Ta mož je bil kmetijski strokovnjak in je desetletja vodil Kmetijsko družbo kot njen ravnatelj in kot dolgoletni ured. »Kmetovalca« je imel zasluge za prospeh našega kmetskega stanu, ki mu jih nikdar noben pošten politični nasprotnik ni odrekal. Tragična smrt pok. G. Pirca pa nam je znova potrdila, da sedanjim voditeljem SLS ni ničesar sveto in da korakajo preko mrtvih naprej k svojemu cilju — zadostitvi strankarskim in osebnim težnjam.

Po smrti pok. G. Pirca je prevzel vodstvo Kmetijske družbe prof. Jarc kot njen prvi podpredsednik. Prof. Jarc je pristaš SLS in vsakdo je pričakoval, da bodo pristaši SLS skrbeli predvsem za to, da se **čimprej skliče občni zbor, na katerem bi pred vso javnostjo prišli na dan s svojimi odkritji o nerednostih pri Kmetijski družbi,** ki da so se baje po njihovem zatrdilu vršile. Če bi ti voditelji SLS imeli odkrite in poštene namene, bi stopili pred člane Kmetijske družbe ter zahtevali njihovo sodbo.

To se ni zgodilo. Preprečili so že lansko leto redni občni zbor Kmetijske družbe. Z intrigiranjem so ga **dvakrat onemogočili** in končen njihov uspeh je bil, da je vlada imenovala Kmetijski družbi komisarja z nalogo, da naj čimprej razpiše in izvede občni zbor.

Kmetijska družba je zasebna in popolnoma **avtonomna ustanova,** ki živi od države neke privilegije, do katere pa država nima druge pravice, kakor da čuva nad pravilnim izvrševanjem družbinih statutov. Družba ima svoj odbor, svoje razsodišče in **njena najvišja instanca je občni zbor njenih članov,** ki mu mora podajati odbor obračun svojega poslovanja in ki voli tudi odbor. Za Kmetijsko družbo veljajo ista določila društvenega zakona, kakor za vsako drugo malo podeželsko društvo. **Občni zbor članov Kmetijske družbe je edina zakonita in najvišja oblast, ki ima razsojati o delu in poslovanju odbora.**

Vprašanje nastaja, zakaj se voditelji SLS in njeni pristaši, ki sede kot odborniki v Kmetijski družbi, **izogibajo občnemu zboru in uporabljajo vsa mogoča sredstva za preprečenje rednega občnega zbora?** Zakaj nočejo stopiti pred javnost in pred člane Kmetijske družbe, katerim bi imeli poročati o svojem delu in poslovanju v Kmetijski družbi?

Vladni komisar, ki ga je radi razprtij v odboru, nastalih zato, ker ni hotel podpredsednik Jarc sklicati občnega zbora v predpisanem roku, imenovala ljubljanska pokrajinska vlada, je končno razpisal občni zbor Kmetijske družbe za včeraj 30. t. m. Na tem občnem zboru bi se imel po-

dati obračun poslovanja družbinega odbora v preteklem letu, **poravnati bi se imeli vsi v odboru nastali spori** ter bi se imel izpopolniti odbor. Kakor že rečeno, je občni zbor najvišja oblast družbe, ki je popolnoma avtonomna korporacija. Če bi imeli na tem občnem zboru večino pristaši SLS, dobro, pa naj izvolijo v odbor samo svoje ljudi. Isto velja za samostojne in za demokrate. Vox populi, vox dei! **Sodba ljudstva more biti edino, kar lahko prihaja v tem pogledu vpoštev.** Umetna gnojila, ki jih prodaja Kmetijska družba, ne bodo nič bolj zalegla, če jih tehta in nasipa v škrniele profesor Jarc ali pa kak Pucljev pristaš. Gnojila bodo ostala gnojila in ne bodo nikdar klerikalna, samostojna ali pa liberalna. Isto velja za seme; ne Jarc, ne Pucelj ga ne bosta dajala zastonj, — zastonj je samo seme laži in sleparij, ki ga trosi SLS po deželi.

Toda če bi se izvršil občni zbor Kmetijske družbe, bi se odstranile ž njim ovire, ki so dosedaj onemogočale redno poslovanje družbe, **izpopolnjeni odbor pa bi se lahko lotil dela, ki ga pričakujejo in zahtevajo od njega člani Kmetijske družbe.**

Občni zbor Kmetijske družbe se včeraj ni vršil. **Poslanci SLS so v zadnjem trenutku izposlovali pri belgrajski vladi, da se je občni zbor odgodil in da ostane vodstvo družbe nadalje v rokah vladnega komisarja.** Pokrajinska vlada je odredila, da se občni zbor vrši, belgrajska vlada ga je odgodila na zahtevo poslancev SLS. Listi poročajo, da je notranji minister odredil odgoditev občnega zbora, ker da so poslanci SLS poročali, da so se vršile pri Kmetijski družbi zlorabe. Notranji minister je tudi zahteval, naj se mu takoj pošlje poročilo o delovanju dosedanjega odbora.

Ako so se pri Kmetijski družbi **zgodile zlorabe, potem bi bil občni zbor najpristojnejše mesto,** da bi prof. Jarc in njegovi tovariši povedali **pred vso javnostjo,** kakšne so bile te zlorabe in **kdo so krivci.** Tega do danes tudi niso povedali listi SLS in zato sodimo, da za odgoditvijo občnega zbora po osrednji vladi **tiči vse kaj drugega.**

Po logičnem zaključku more biti kriv samo tisti, ki se izogiba sodbi ljudstva.

Povdariti pa je treba še eno dejstvo. Kmetijska družba za Slovenijo je **avtonomna ustanova.** SLS, ki neprestano zatrjuje, da je avtonomistična, pa **ni hotela varovati avtonomije družbe,** ampak se je zatekla za pomoč k **belgrajski centralni vladi.**

Korak vlade se ne more odobravati. Če je vlada že postavila vladnega komisarja družbi, je imela vlada edino nalogo, da omogoči čimprejšno izvršitev občnega zbora in tako posredno tudi redno poslovanje odbora. Občni zbor je najvišja instanca družbe in kaj se v družbi godi, briga samo občni zbor. **Ako so se vršile v družbi nerednosti, ima o njih razsojati končnoveljavno samo občni zbor in za njim edino še — sodnija.** Vlada je kršila avtonomnost Kmetijske družbe in ne more je tega očitka oprati izgovor, da je to storila na zahtevo — **slovenskih avtonomistov iz SLS.**

Za vsem pa, kar se dogaja s Kmetijsko družbo, vidimo edino le bojazen SLS, da bi se pri volitvah v Kmetijski družbi sedaj že **ne pokazalo, kako izgublja SLS med našim kmetskim ljudstvom čimdalje več tal.** Boje se sodbe in javnosti, zato se ji umikajo kot avtonomisti k oni centralni vladi po pomoč, o kateri pravijo, da jo bodo vrgli.

Njim ni za koristi Kmetijske družbe in kmetskega prebivalstva, ker bi v nasprotnem **skušali omogočiti njeno redno poslovanje,** — njim je le zato, da ostanejo kljub svoji nesrečni politiki čimdalje na površju.

Zato se izogibajo ljudski sodbi, toda **ne bodo se ji izognili.**

Sporazum z Italijo.

V nedeljo se je v Rimu podpisal sporazum prijateljstva in sporazum o Reki med kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev in kraljevino Italijo.

Sporazum so podpisali v imenu italijanske vlade Mussolini, v imenu vlade kraljevine SHS Nikola Pašič in dr. Ninčič. Ceremoniji sta prisostvovala Contarini, generalni tajnik italijanskega ministrstva zunanjih zadev in Antonijevič, minister krajevine SHS na italijanskem dvoru.

Sporazum obstoja iz dveh glavnih protokolov, ki obsegata: 1. pakt prijateljstva in 2. sporazum o Reki.

Prijateljska pogodba, ki je bila sklenjena med Italijo in Jugoslavijo, ima 5 členov in nosi naslov: »Pakt o prijateljstvu in kolaboraciji med kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev in kraljevino Italijo«. Uvod pogodbe naglaša, da sta obe vladi odločeni, da osigurate mir kot rezultat, pridobljen za časa velike svetovne vojne. Da ohranita mirovne pogodbe, sta se sporazumeli, da v glavnem skleneta tako konvencijo, katere prirodna posledica ima biti prijateljstvo obeh kraljevin in vzajemno spoštovanje njihovih pravic na suhem in na morju ter ste se tako pogodile: 1. Obe stranki, kateri ste podpisali pogodbo, se medsebojno obvezujeta, da se bosta vzajemno podpirali in iskreno sodelovali, da se ohrani red, ustvarjen po mirovnih pogodbah v Trianonu, Saint Germainu in Neyillu, kakor tudi, da se spoštujejo in izvršujejo obveznosti, stavljene v teh pogodbah. 2. V slučaju, da bo ena pakt podpisujočih strank predmet napada, ki ga ni sama izzvala, od ene ali več sil, se druga stranka obvezuje, da ostane nevtralna ves čas konflikta, ravnotako za slučaj, ako bodo varnost in interesi ene stranke ogroženi z močnim vpadom od zunaj, se druga stranka obvezuje, da ji bo prožila politično in diplomatično podporo s svojim blagonaklonjenim sodelovanjem v cilju odstraniti zunanji razlog te nevarnosti. 3. Za slučaj mednarodnih komplikacij, ako pakt podpisujoče stranke soglašajo, da so ali morejo biti njih skupni interesi ogroženi, se obvezujeta, da se dogovorita o ukrepih, ki jih je storiti, da bi se zavarovali. 4. Veljavnost te pogodbe je določena na pet let. Odpove ali podaljša se pogodba lahko eno leto pred njenim potekom. 5. Ta pogodba se ima ratificirati in ratifikacije izmenjati v Rimu. Pogodba stopi takoj po izmenjanih ratifikacijah v veljavo.

Sporazum glede Reke pa določa izpremembo čl. 4. rapallske pogodbe. Po tej izpremembi pripada Reka s pristaniščem pod suvereniteto Italije s pogojem, da se en pomol v reškem pristanišču odstopi v eksploatacijo Jugoslaviji za 50 let proti odškodnini 1 dinarja letno. Nadalje določa, da Baroš, Delta in Bankino pripadajo pod suvereniteto Jugoslavije. Izvrše se male izpremembe naše meje v okolici Reke in v severni Sloveniji. Na Triglavu gre meja pod vrhom. Tekom enega meseca bo posebna mešana komisija določila definitivno mejo. Nadalje so določene smernice za trgovinski dogovor med našo državo in Italijo na podlagi največjih prednosti.

Politični pregled.

V sredo preteklega tedna je narodna skupščina razpravljala o resoluciji opozicije glede sporazuma z Italijo. Zunanji minister dr. Ninčič je izjavil, da smatra vlada, da ni v interesu države, da se sedaj razpravlja in sklepa o tem vprašanju, ker je zadeva še v teku. Del sporazuma, ki se mora po ustavi predložiti narodni skupščini v odobrenje, se bo predložil parlamentu ter se izmenjava ratifikacij ne bo izvršila prej, dokler skupščina ne da svojega odobrenja. Tako bo narodna skupščina imela priliko razpravljati o tem važnem vprašanju in se bo mogla popolnoma svobodno opredeliti. V ostalem je vlada šefe opozicijskih skupin o vseh vprašanjih obvestila. Dr. Ninčič se je končno izjavil proti nujnosti razprave o resoluciji. Večina je tudi nujnost resolucije odklonila.

Na isti seji je minister za pravosodje zahteval, da se izroči sodišču Štefan Radič radi paragrafa 21. tiskovnega zakona. Nato je minister za notranje zadeve zahteval pooblastilo, da se proti Štefanu Radiču in dr. Krnjeviču vrši postopek radi paragrafa 15. potnega zakona (ker je Radič potoval preko meje brez potnega lista). Te zahteve so se izročile imunitetnemu odboru.

Na četrtkovi seji narodne skupščine se je razpravljalo o interpelaciji posl. Kremžarja glede trboveljske stavke v mesecu juliju pr. l. Poslanec Kremžar je obsojal postopanje političnih in sodnih oblastev in se zavzemal za to, da se pritisne na lastnike trboveljskih premogovnikov, da bi ustregli opravičenim zahtevam delavstva. Govornik je izjavil, da so organi izvršilnih državnih oblasti nastopali proti stavkajočemu delavstvu v prid Trboveljske družbe. Pozival je ministra, naj nastopi za pravice delavstva, ki se mu morajo v zmislu državnih zakonov povrniti odtegnjeni zneski. Proti krivcem naj se uvede stroga preiskava in naj se pred vsem kaznujejo državni organi, ako so se pregrešili proti zakonu. Dr Srskič je zavračal interpelanta, da bi se bilo z delavci tako postopalo v času, ko so stavkali in je izjavil, da se bo osebno zavzel za pravice delavcev, kakor je to že dosedaj vedno storil. Minister za pravosodje dr. Ninko Perić je poudarjal, da sodišča niso storila nikake protizakonitosti, ampak so postopala samo po zakonu. Minister socijalne politike dr. Dušan Peleš je zavračal navedbe poslanca Kremžarja, da je kot minister za socijalno politiko storil vse za dosego sporazuma med delodajalci in delojemalci. Posl. Kremžar je koncem razprave predlagal resolucijo, ki poziva vlado, da v zmislu izjave ministra za šume in rude ukrene, da se delavcem prizna povišek plač najmanj za štiri dinarje dnevno in da poskrbi za splošno zboljšanje njihovega položaja. Nadalje, da poskrbi za to, da se zopet sprejmejo odpuščeni delavci in da se delavcem storjene krivice popravijo. Ker je bila resolucija pomirljiva, je minister za šume in rude izjavil, da resolucijo sprejme. Resolucija je bila soglasno sprejeta od vladnih, kakor tudi od opozicijonalnih strank.

Na petkovi seji narodne skupščine se je izvršila izvolitev drugega podpredsednika na mesto odstopivšega poslanca Rankoviča ter sedmih parlamentarnih odborov, ki so bili izvo-

G. Keller:

Obleka naredi človeka.

(Dalje.)

Vse to je napravilo čudovit vtis na Strapinskega; mislil je, da se nahaja na drugem koncu sveta. Ko je bral napise na hišah, kakršnih še nikjer ni videl, je menil, da se nanašajo na posebne skrivnosti in življenske običaje vsake hiše in da izgleda za vsakimi hišnimi vrati v resnici tako, kakor je napovedoval napis. Zbudile so se mu nekakšne moralične utopije. Tako je bil že pripravljen verjeti, da pomenja slika tehtnice v gostilni, v kateri je stanoval, da se tamkaj tehtajo in izravnavajo neenake usode ter da postane včasih tamkaj iz popotnega krojača tudi grof.

Na svojem potu je prišel tudi pred mestna vrata in ko je gledal čez ravno polje, se mu je zbudila zadnjič vest in misel, nemudoma oditi dalje v širni svet. Solnce je sijalo, cesta je bila lepa, trdna, ne preveč suha in tudi ne mokra, kakor ustvarjena za potovanje. Potnino je istotako imel, tako da bi lahko stopil povsod v krčmo, kjer bi začutil potrebo, in nikjer ni bilo videti nobene ovire.

Stal je tu kakor mladenič na križpotju. Iz zelenega lipovega venca, ki je obdajal mesto, so se dvigali gostoljubni stebri dima, zlata jabolka stolpov so se vabljivo svetlikala izza drevesnih vrhov, sreča, vživanje in dolgovi, neka tajnostna usoda ga je vabila tja; s polja pa mu je svetila svobodna daljina, delo, pomanjkanje, revščina in tema, pa tudi dobra vest in mirno življenje. Ko je to občutil, je hotel že odločno oditi preko polja. V istem trenutku pa se je pripeljal naglo po cesti voz. Bila je včerajšnja gospodična, ki je sedela s plapolajočim modrim pajčolanom popolnoma sama v lepem lahkem vozu, vodila krasnega konja in se peljala v mesto. Kakor hitro je Strapinski posegel po svoji kučmi in jo presenečen ponižno snel pred svoja prsa, se je deklica hitro poklonila proti njemu vsa zardela, toda zelo prijazno, nakar je pognala konja k še hitrejšemu teku.

Strapinski pa se je nehote obrnil in se vrnil pomirjen v mesto nazaj. Še isti dan je jezdil na najboljšem konju, ki so ga imeli v mestu, na čelu cele družbe jezdecev, skozi drevored, ki je vodil okoli železnega mestnega obzidja, in odpadajoče listje lip je plesalo kakor zlat dež okoli njegovega razžarjenega obraza.

Vanj je prišlo življenje. Izpreminjal se je z vsakim dnem kakor mavrica, ki postaja vidno bolj pisana, čimbolj prodira solnce. Naučil se je v nekaj urah, nekaj trenutkih, česar se drugi niso naučili v letih, ker je tičalo v njem, kakor sestavine barv v dežnih kapljicah. Pazil je dobro na običaje svojih gostiteljev ter jih preoblikoval med opazovanjem v nekaj novega in tujega, zlasti pa je skušal dognati, kaj si pravzaprav mislijo o njem med seboj in kakšno sliko so si ustvarili o njem. To sliko je potem dalje izpopoljnjeval po svojem okusu v prijetno zabavo nekaterih, ki so radi videli nekaj novega, in v občudovanje drugih, zlasti žensk, ki jih je žejalo po zabavni izpodbudi. Tako je postal hitro junak prijetnega romana, ki ga je izdeloval skupno z meščani, čegar glavni del pa je še vedno bila skrivnost.

Pri vsem tem pa je Strapinski preživljal noč za nočjo brez spanja, česar prej v svoji revščini ni poznal, in priznati je treba, da mu je spanec preganjal ravnotako strah pred sramoto, da bi ga ne odkrili kot poštenega krojača, kakor tudi vest, ki mu je očitala sleparstvo. Njegova prirojena potreba, predstavljati nekaj ličnega in izrednega, četudi samo z ozirom na izbiro obleke, ga je privedla v ta zapletljaj ter povzročala tudi vso skrb, medtem ko je bila njegova vest samo v toliko močna, da je neprestano sklepal, da bo pri prvi priliki našel vzrok za odpotovanje, nakar bi z igranjem na loterijo in podrobnimi pripomočki našel sredstva, da bi iz skrivne daljave povrnil, za kar je oškodoval gostoljubne Zlatopotočane. Naročil si je tudi že iz vseh mest, v katerih so bile loterije ali njihovi agenti, srečke za več ali manj skromne vsote, in dopisovanje, ki je nastalo iz tega, sprejemanje številnih pisem se je tolmačilo kot znamenje važnih zvez in odnošajev.

Že je prejel na srečke več kot enkrat nekaj goldinarjev, ki jih je takoj zopet porabil za nakup novih srečk, ko je nekega dne prejel od nekega tujega prodajalca srečk, ki se je ponosno imenoval za bankirja, precejšnjo vsoto, ki bi zadostovala, da bi izvedel svoje rešilne načrte. Svoji sreči se že ni več čudil, zdela se mu je že samoposebi umljiva, vendar pa je čutil, da mu je nekoliko odleglo, zlasti napram gostilničarju, kateremu je bil zaradi dobre jedače zelo naklonjen. Namesto pa da bi kratkomalo prekinil svoje razkošno življenje, poravnal dolgove in odpotoval, je hotel natveziti svojim novim znancem, da mora oditi radi važnih opravkov na

ljeni sporazumno. Za drugega podpredsednika narodne skupščine je bil izvoljen radikal Milutin Dragovič s 115 glasovi proti 66.

Na sobotni seji je zastopnik ministra trgovine in industrije dr. Kojič odgovoril na interpelacijo poslanca dr. Hohnjeca glede izvoza našega vina v Avstrijo. Izjavil je, da bo za trgovinska pogajanja, ki se prično v kratkem, dal našim delegatom navodila, da strogo vpoštevajo zahtevo, da se zavaruje naš izvoz vin, ki so na zapadu izgubila svoj trg. Navodila pa se imajo nanašati na splošne državne interese, ne pa posamnih krajev. — Zbornica je za tem pričela razpravljati o zakonu glede francoskega 300milijonskega posojila. Minister za finance dr. Stojadinovič je omenjal razloge za najetje tega posojila. Vlada je bila primorana najeti posojilo radi nujne potrebe obnove opustošenih krajev in radi obnove in popolnitve našega vojnega materijala in oboroževanja vojske. Pri prehodu preko Albanije l. 1915. je naša vojska izgubila ves vojni materijal, vse topove, v deželi je zapustila dobro preskrbljena skladišča, a potem je vse propadlo. Potreba je sedaj, da se materijal nabavi in popolni. Mi moramo imeti dobro opremljeno in pripravljeno vojsko, da tako ohranimo sadove, ki smo si jih priborili v dolgotrajni vojni. Obrnili smo se do Francije, naše zaveznice za to posojilo. Francija ni smatrala tega posojila kot kak trgovski posel, marveč kot akt prijateljstva, zato so pogoji posojila v finančnem oziru zelo povoljni. Opozicijonalni govorniki so se izjavili proti posojilu, posl. Sušnik (Jug. klub) pa ni bil navzoč v zbornici, vsled česar je izgubil besedo. — Minister za vojno in mornarico general Pešič je izjavil, da nimamo nikakih osvojevalnih ciljev, naša dolžnost pa je, da ohranimo in čuvavamo, kar je bilo doseženo s prelito krvjo naših najboljših sinov, da čuvamo svobodo naše domovine, vsled česar je potrebna nujna popolnitev in opremljenost naše vojske, da more odgovarjati svoji dolžnosti domovini. Pri poimenskem glasovanju so glasovali za zakon 103 poslanci, proti zakonu 61. Zakon je bil tako sprejet v načelu.

Pretekli ponedeljek je narodna skupščina tudi v podrobni razpravi sprejela zakon o najetju francoskega posojila.

V torek se je pričela v narodni skupščini razprava o državnem proračunu za l. 1924/25.

*

Avstrijski kancelar v Bukarešti. Dne 3. febr. dospeta v Bukarešto avstrijski zvezni kancelar Seipel in minister zunanjih zadev dr. Grünberger. Politični krogi si razlagajo ta obisk kot znamenje dobrih avstrijsko-romunskih odnošajev.

Mažarska. Na seji odbora društva narodov je bil soglasno sprejet načrt za obnovo Mažarske. Reparacijski komisiji sta bila odposlana dva zapisnika glede načrta za posojilo Mažarski.

Zveza med Francijo in Češkoslovaško. Dne 25. t. m. sta francoski ministrski predsednik Poincare in češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš podpisala franc.-čsl. pogodbo. Francosko-češkoslovaška pogodba je zvezna in prijateljska pogodba, po kateri vodi obe državi načelo medsebojnih mednarodnih jamstev. Obe državi naglašata, da bosta spoštovali mednarodne obveznosti, ter izražata voljo, ohraniti evropski mir ter se držati sedanjega državnopravnega političnega reda v Evropi, kakor so ga ustvarile mirovne pogodbe. Nadalje izjavljata, da sta pripravljeni sporazumevati se o zunanjih vprašanjih, ki bi mogla ogrožati njih varnost in da bosta, če nastane nevarnost, sporazumno določili ukrepe, ki jih je storiti, da se bosta zvesto držali političnih načel, ki jih postavlja člen 88 saintgermainske mirovne pogodbe. Poudarjata tudi željo, da zavzameta skupno stališče proti vsakemu poskusu, da se vzpostavijo zopet Hohenzollerci ali Habsburgovci.

Anglija in Rusija. Listi poročajo, da Anglija ne bo tako hitro priznala sovjetske Rusije, kakor se je pričakovalo. Anglija zahteva pred principijelnim priznanjem gotove pogoje od sovjetske Rusije. Ni izključeno, da bosta v tej zadevi odšla dva člana angleškega kabineta v Moskvo, ki bosta vodila tozadevna pogajanja. Prvi pogoj Anglije je, da se ukine revolucionarna propaganda v angleških dominijonih in deželah, priznanje pravic angleških trgovskih krogov, pridobljenih v Rusiji ter ureditev po protirevolucijonarnih generalih Kolčaku, Denikinu in Vranglu sklenjenih obveznosti.

Oblastna razdelitev Slovenije.

Zakon o razdelitvi države na oblasti in zakon o splošni upravi se glede Slovenije izvrši popolnoma, oziroma se je že izvršil. Pravno že obstojata ljubljanska in mariborska oblast. Kar se tiče kompetence ministrstva notranjih zadev, že funkcijonirata obe oblasti v svojem delokrogu. Razdelitev ostalih oddelkov se izvede takoj, ko določi centralna vlada tozadevni datum. Prve dni v februarju bodo izvršene zakonske določbe, kar se tiče oddelka za kmetijstvo.

Z razdelitvijo na oblasti se je takoj pričelo z organizacijo tistih srezov ali okrajev, ki so v uredbi o razdelitvi države na oblasti predvidene. Izvršena bo v približno štirinajstih dnevih.

V ljubljanski oblasti sestavljajo sreze sedanji politični okraji: Mesto Ljubljana in okraji: Črnomelj; Kamnik, razen občin Motnik, Trojane in Špitalič; Kočevje; Kranj z Jezerskim; Krško; Litija; Ljubljana okolica; Logatec; Novo mesto; Radovljica; od bivše Štajerske tvorita en srez sodna okraja Brežice in Sevnica; en srez tvori sodni okraj Laško razen občine Sv. Ruperta. Pod ljubljansko oblast prideta tudi občini Veliki kamen in Mrčno selo od kozjanskega sodnega okraja in končno Kastav.

V mariborski oblasti sestavljajo sreze: mariborski levi breg, ki ga tvorijo mesto Maribor, sodni okraj Maribor levi breg in sodni okraj Sv. Lenart; mariborski desni breg, ki ga tvorijo sodni okraj Maribor desni breg in Slovenska Bistrica; dravograjski, ki ga tvorita sodna okraja Marenberg in Guštanj; slovenjgraški, ki ga tvorijo sodna okraja Slovenjgradec in Šoštanj brez občine Smartno na Paki, občini Gornji Dolič in Kozjak iz konjiškega sreza; konjiški s sodnim okrajem Konjice brez občin Gornji Dolič in Kozjak in občino Šmartno na Paki; celjski, ki ga tvorita sodna okraja Celje in Vransko; šmarsko-rogaško-kozjanski, ki ga tvorijo sodni okraji Šmarje, Rogatec, Kozje in občina Stoprce iz ptujskega sreza; ptujski s sodnim okrajem Ptuj brez občine Stoprce in sodnim okrajem Ormož; ljutomersko-radgonski, ki ga tvorita sodna okraja Ljutomer in Gornja Radgona z Apaško kotlino; Murska Sobota, Dolnja Lendava in Medjimurje.

Politične vesti.

+ **Radič** je v zadnjem »Slobodnem domu« napisal članek, v katerem naglaša, da se mora Pašičeva vlada zrušiti. Med drugim pravi, da se je hrvatsko narodno zastopstvo obvezalo hrvatskemu narodu, da bo parcelacijo Hrvatske preprečilo z vsemi sredstvi. Do nedavno to ni bilo mogoče, ker je bila vsa demokratska stranka in tudi ostala opozicija bolj za parcelacijo kakor radikali sami. Demokrati so parcelacijo neprestano pospeševali, a Pribičevič je brez odduška zahteval, da se mora zlasti v Hrvatski izvesti z najbrezobzirnejšim nasiljem. Medtem je moral ravno radi tega, ker je zahteval za Hrvatsko in Hrvate vedno samo silo, Pribičevič izstopiti koncem leta iz poslovnega odbora demokratske stranke. Z njim so izstopili še trije najhujši batinaši.: Lukinič, Krizman in Wilder. — Tako Radič. Iz Radičeve pisave sklepajo, da bo Radič poslal svoje poslance v Belgrad. Torkovo demokratsko »Jutro« pa poroča iz Belgrada, da je prihod Radičevcev v Belgrad sklenjena stvar. Predsedstvo HRSS. je dalo dr. Korošcu in dr. Spahu pooblastilo, da pozoveta radičevske poslance v parlament, kadar bi bilo treba. V izogib komplikacij je sklenjeno, da gredo v Belgrad le oni Radičevi poslanci, katerih mandati niso sporni. Teh je 42. Ti poslanci bodo tudi takoj položili prisego. Kakor menijo klerikalni krogi, piše »Jutro«, se akcija opozicije ne sme izvršiti »prenagljeno«. V Zagrebu (na konferenci dr. Korošca in dr. Spahe z Radičevo stranko) se je govorilo o tem, da naj bi se počakalo z rušenjem vlade do trenutka, ko bo proračun pod streho, češ, da bi potem bile mogoče mnogo svobodnejše kombinacije. V demokratskih krogih se poudarja, da Radičevci nikakor ne bi mogli biti člen opozicijskega bloka, dokler vztrajajo na svojem republikanskem in separatističnem stališču. Delovni program opozicije z njimi ne bi mogel računati. — Kakor je videti, bi demokrati pač šli radi z Radičem, če bi Radič nekoliko — odnehal. V koliko bodo demokrati odnehali od svojega sedanjega protirevizijonističnega stališča, bo pokazal kongres demokratske stranke, ki se ima v kratkem vršiti in na katerem se ima razjasniti nasprotstvo med Davidovičem in Pribičevičem.

+ **Opozicijonalni blok in volitve.** Nedeljska „Samouprava", glavno glasilo srbske radikalne stranke, je prinesla članek, v katerem pravi, da je usoda opozicijonalnega bloka odvisna od tega, ali se morejo skupine, ki bi naj ga tvorile, postaviti na gotovo skupno podlago. Ako želi opozicija na podlagi skupnega sporazuma vreči vlado, mora biti ta sporazum vsekakor konstruktiven, pozitiven in jasno formuliran. Ker se pa ve, da predstavljajo demokrati, zemljoradniki, Jugoslovanski klub, Radičevci in muslimani zelo nasprotna naziranja in zahteve je očividno, da bi se morala izvršiti revizija njihovih programov. Po zatrdilu „Samouprave" bi demokrati prišli napram svojim volilcem v nemogoč položaj, ako bi sprejeli separatistične zahteve Radiča, ali pa avtonomistične dr. Korošca in dr. Spahe. In za to bi pod pogojem, da se to zgodi in da se navedene skupine sporazumejo na skupnem programu, Pašičeva vlada vsekakor vprašala volilce, ali odobravajo politiko proizvajanja ustave, ki jo vodi radikalna stranka.

---

kratko potovanje, nakar bi se oglasil iz kakšnega večjega mesta, da mu neizprosna usoda prepoveduje vrniti se zopet nazaj, ter obenem tudi poravnal svoje obveznosti. Zapustil bi tako v Zlatem potoku dober spomin in se nanovo posvetil svojemu krojaškemu poklicu z večjo previdnostjo in srečo, ali pa si poiskal kako drugo pošteno delo. Najrajše bi seveda ostal kot krojaški mojster v Zlatem potoku, zakar bi imel sedaj tudi sredstva, da bi si zagotovil skromno bodočnost, toda jasno je bilo, da je mogel živeti v tem mestu samo kot grof.

Radi vidnih prednosti, ki mu jih je lepa Lizika izkazovala ob vsaki priliki, so krožile po mestu že razne govorice in opazil je celo sam, da so imenovali gospodično tupatam grofico. Kako bi naj torej temu bitju mogel napraviti sramoto in ponižanje s tem, da bi se pustil razkrinkati? Kako bi mogel nastopiti proti usodi, ki ga je tako nasilno povišala, ter osramotiti samega sebe?

Od svojega prodajalca srečk, ki se je imenoval za bankirja, je prejel menico, ki jo je izmenjal pri neki zlatopotoški tvrdki. To je zopet potrdilo ugodna mnenja o njem in njegovih razmerah, ker niso solidni trgovci od daleč mislili na dobičke v loteriji. Še istega dne je šel Strapinski na domačo plesno zabavo, h kateri je bil povabljen. Oblečen je bil v črno ter je takoj izjavil vsem, ki so ga pozdravili, da bo moral odpotovati.

V par trenutkih je bila vest znana vsej družbi. Liziko je ta vest močno presenetila. Skušala se je izogniti njegovemu pogledu ter je sedela na stolu kakor otrpnela, pri čemer je postajala menjaje bleda in rdeča. Na to je plesala večkrat po vrsti z nekaterimi mladimi gospodi, vsedla se zamišljena in hitro dihaje ter odklonila povabilo Poljaka, ki se ji je končno približal. Odbila ga je s kratkim priklonom, ne da bi ga pogledala.

Zelo razburjen se je odstranil, ogrnil si svoj znameniti plašč ter odšel na vrt, kjer se je pričel izprehajati. Bilo mu je sedaj jasno, da je pravzaprav ostal samo radi nje toliko časa v Zlatem potoku, da ga je zadrževalo, samo negotovo upanje priti vedno nanovo v njeno bližino, da pa vse to početje vodi v nekaj nemogočega in obupnega.

Ko se je tako izprehajal, je zaslišal za seboj hitre korake, lahke in nemirne. Mimo je prihitela Lizika in zazdelo se mu je, sodeč po nekaterih besedah, da išče svoj voz, četudi je stal na drugi strani hiše in četudi je bilo na tej strani samo nekaj storžev od odrezanih zeljnatih glav ter so sanjala zavita drevesca vrtnic svoje spanje. Nato se je vrnila in ko je sedaj stal z utripajočim srcem sredi pota in je proseče dvignil roke proti njej, mu je padla brez nadaljnjega okoli vratu in pričela bridko jokati. Pokril je njena žareča lica s svojimi dišečimi temnimi kodri, obvil s svojim plaščem njeno vitko, ponosno, snežnobelo postavo kakor z orlovimi perutmi.

Strapinski je pri tem dogodku izgubil svojo pamet, našel pa svojo srečo, ki je navadno brezpametnim naklonjena. Lizika je še isto noč pri povratku domov povedala očetu, da ni nihče drug njen izvoljenec kakor grof. Ta je prišel slednje jutro na vse zgodaj k očetu ter zasnubil hčerko ljubeznjivo, skromno in melanholično, kakor je bila njegova navada, oče pa je imel ob tej priliki govor nastopne vsebine:

„Tako se je torej izpolnila usoda in želja tega neumnega dekleta! Še ko je hodila v šolo, je vedno trdila, da hoče poročiti samo kakega Italijana ali pa Poljaka, velikega umetnika ali pa roparskega poglavarja z lepimi kodri, in sedaj imamo, kar je iskala! Vse dobre domače ponudbe je odbila; še zadnjič sem moral poslati domov pametnega in prebrisanega Mihaela Baniča, ki bo napravil še dobre kupčije, ona pa ga je še grozno zasmehovala zato, ker ima rdečkaste zalisce in ker njuha iz srebrne tobačnice! No, hvala Bogu, sedaj imamo tu poljskega grofa iz najbolj oddaljene tujine! Vzemite gos, gospod grof, ter mi jo pošljite zopet nazaj, kadar jo bo zeblo v vaši Poljski in kadar bo tulila od nesreče! Oh, kako bi se veselila ranjka mati, ako bi doživela, da je njena hči postala grofica!"

Sedaj je vse oživelo. V nekaj dneh naj bi se hitro praznovala zaroka, zakaj uradni svetnik je trdil, da ne smejo bodočega zeta ovirati poročne zadeve v njegovih poslih in potovanjih, ker da se morajo prve pospešiti le z z rešitvijo drugih.

(Dalje prih.)

— Iz tega navedenega je razvidno, da radikalna stranka nikakor ni pripravljena odnehati od svoje dosedanje politike in da bi v najslabšem slučaju raje šla v nove volitve. Nove volitve so pa tudi cilj Radičeve stranke in deloma tudi ostale opozicije, vprašanje je le, ali bi nove volitve položaj bistveno izpremenile, ker je jasno, da bi jih vodila radikalna vlada, ki ima za seboj najmočnejšo parlamentarno skupino. Jasno je torej, da pot do sporazuma in rešitve ustavnih vprašanj ne more voditi preko novih volitev, ki bi rešitev notranje-političnih vprašanj samo zavlekle za daljšo dobo.

+ **Demokratska „Riječ" proti bloku z Radičem.** Zagrebška „Riječ", ki je glasilo demokratske stranke, je zapisala pred dnevi o opozicijonalnem bloku: „Po naših belgrajskih vesteh se bližajo pogajanja za opozicijski blok k koncu. Vanj bi imele stopiti vse opozicijonalne stranke razen Radičevcev. Zdi se, da se je v opozicijskih vrstah uvidelo, da je opozicijski blok, v katerem bi bil tudi g. Radič, utopija, ki je že v ideji obsojena na smrt." Kakor se vidi, se borita v demokratski stranki dve struji. Prva bi bila pripravljena stopiti tudi v ožje stike z Radičem; tej struji načeluje Davidovič. Druga, ki jo vodi Pribičevič, pa noče o zvezi z Radičem ničesar slišati. Tako nosi načrt enotnega opozicijskega bloka že v svojem početku smrtno kal v sebi.

+ **Dr. Korošec** snuje opozicijonalni blok z namenom, da vrže vlado in izzove nove volitve. Dr. Korošec že ve, kaj dela, dvomimo pa, da bi sam verjel, da bo tudi pri novih volitvah pridobil toliko mandatov, kakor jih je pri lanskih. So imeli preveč uspehov njegovi tigri! Zato tudi ne verjamemo v preveliko resnost njegovega boja proti sedanji vladi. Za Slovence pa bi bile nove volitve po našem mnenju le dobrodošle, ker bi bržkone vsaj v Sloveniji razbistrile položaj.

+ **Tajna pogodba med Jugoslavijo in Italijo za zaščito nadomestnih manjšin.** „Slovenec" je pred dnevi poročal iz Belgrada, da se v parlamentu širijo vesti, da so sporazumu med Italijo in Jugoslavijo priključeni tudi protokoli, ki se tičejo slovanske manjšine v Italiji in njenih korektur. Z ozirom na bodoče volitve pa Italijani teh protokolov ne objavljajo, da ne bi vzbudili nerazpoloženja proti sedanji vladi. Kontrola resničnosti te vesti ni mogoča — zaključuje „Slovenec" — sigurno pa je, da obstoje tajne pogodbe, samo to je vprašanje, če so take, kakor to trdijo radikalci.

+ **„Murska Straža" — brezverska?** V 2. številki našega lista smo prinesli tole notico: „Murska Straža", ki je glasilo SLS in v rokah njenih pristašev, piše v svoji letošnji prvi številki med drugim tudi to-le: „V prvi vrsti smo kristjani in Slovenci. Dedščina naših očetov, sveta blagovest ljubezni nam je in bodi sveta stvar. Iz tega razloga bomo proti vsakomur, ki to dedščino napada, bomo pa odločno proti vsakomur, **ki Cerkev in njen upliv onečašča s tem, da meša Cerkev s politiko. Prev .višeni so verski nauki, zato je zločinec vsakdor, kdor izrablja vero v politične svrhe."** Pametno,, le vprašamo, ali se je „Murska Straža" izpreobrnila, zakaj tudi ona je grešila proti sedaj izraženemu načelu, ali pa piše samo zato tako, da bi preslepila svoje bralce. Zakaj, ako je njeno izpreobrnjenje resno, bo kmalu proglašena v Koroščevem časopisju za brezverski list. — Kar smo v tej notici napovedali, se je zgodilo. Ponedeljkova dr. Koroščeva mariborska , ‚Straža" proglaša tednik „Mursko Stražo" iz Gornje Radgone za brezbožen list, češ da napada duhovščino in jo celo obklada s psovkami. Ali je treba komentarja? — Ne.

+ O **„Murski Straži"**, ki je letos v svoji prvi številki naglašala, da hoče zastopati krščansko-socialna načela in da hoče pisati samo in čisto resnico, je prinesel včerajšnji „Slovenec" tole vest: „Murska Straža" je v zadnji dobi zašla v motne radikalno-slogaške vode. Z novim letom je prenehala biti glasilo SLS ter je le še glasilo urednika Bendeta in konzorcija, ki jo izdaja." — Sedaj je samo še rešiti vprašanje, kdo ima zgubo oziroma dobiček?

Po svetu.

* **Razpust italijanskega parlamenta.** Dne 25. t. m. je bil s kraljevim dekretom razpuščen italijanski parlament. Volitve so razpisane za 6. april, novi parlament pa je sklican za 24. maj.

* **Nove volitve v Italiji.** V Italiji se vrše volitve v parlament v nedeljo, 6. aprila 1924 na podlagi novega volilnega reda, ki je delo sedanje fašistovske vlade. Po tem volilnem redu tvori vsa država en sam državni volilni zbor. Vsa država je eno samo volišče: vsi oddani glasovi se stekajo v centralno volilno komisijo v Rimu, ki glasove sešteje in proglasi izvolitev. Cela država je razdeljena v volilna okrožja, ki ima na podlagi zadnjega ljudskega štetja določeno število poslancev. Julijska Krajina, sestoječa iz furlanske, tržaške in istrske pokrajine in Zadra, ima 23 mandatov, in sicer 15 za večinsko listo, 8 pa za manjšine. V okrožju so volilci razdeljeni po volilnih sekcijah, ki ne smejo obsegati več kot 800 volilcev vsaka. Voli se po kandidatnih listah. Vsaka kandidatna lista mora imeti najmanj tri kandidate in ne sme imeti več kakor dve tretjini onega števila kandidatov, ki je določeno za dotično volilno okrožje. Imeti morajo 300, največ pa 500 legaliziranih podpisov vpisanih volilcev. Vsaka kandidatna lista mora imeti svoj znak. Kandidatne liste, katere niso bile z istim znakom predlagane vsaj v dveh volilnih okrožjih in ki nimajo medsebojne zveze, so neveljavne. Slovani Julijske Krajine torej ne morejo nastopiti v volilni borbi, ako si ne pridobe zvezno, kandidatno listo iz drugega volilnega okrožja, s katero se dogovore na skupni znak. Volitev je tajna. Glasovnica je državna in jo volilec dobi na volišču od predsednika volilnega urada. Na tej glasovnici so po izžrebani vrsti navedene kandidatne liste po znakih, ki so odtisnjeni na glasovnici. Volilec v posebni kabini s svinčnikom napravi črto na znak one kand. liste, za katero hoče glasovati. Vsak volilec sme oddati tudi eden do tri preje renčne glasove kandidatom, vpisanim v listi, za katero je glasoval. To je pa njegova pravica, ne pa dolžnost. Kandidatna lista, ki je v celi državi zedinila nase največ glasov in ki je dosegla najmanj eno četrtinko vseh oddanih glasov, dobi dve tretjini vseh poslancev, t. j. 356. V vsakem okrožju so izvoljeni vsi kandidati, ki so napisani na listi, ki nosi njen znak. Ostale liste si razdelijo eno tretjino mandatov po čistem proporčnem sistemu. Ta volilni red je seveda za manjšine, zlasti narodne manjšine skrajno krivičen.

* **Zamenjava denarja slovenskih zadrug v Primorju.** Tednik „Novice", ki izhaja v Trstu, objavlja, da je zamenjava denarja, ki ga imajo naše zadruge naloženega pri zvezah in drugih zavodih v Jugoslaviji, že zagotovljena. Do zamenjave denarja pride, kakor se zatrjuje, v najkrajšem času.

* **Nov jugoslovanski poslanik na Dunaju.** Pretekli teden je došel na Dunaj novi jugoslovanski poslanik dr. Milan Milojevič, ki je bil dosedaj poslanik v Budimpešti.

* **Pogreb Lenina v Moskvi.** Dne 27. t. m. se je vršil v Moskvi ob ogromni udeležbi ljudskih množic pogreb sovjetskega predsednika Uljanova-Lenina. Že ob 8. uri zjutraj so straže zaprle vse dohode k poslopju Strokovnih zvez, kjer je Leninovo truplo ležalo dva dni na odru. V dvorani so ostali do pol devete ure izključno le člani rodbine. — Točno ob 9. uri je krenil pogrebni sprevod čez Gledališki in Revolučni trg na Rdeči trg. Na čelu sprevoda je korakalo 10 vojaških godb, za njimi pa se je pomikalo 100 z venci obloženih voz. Za krsto je stopala Leninova žena, potem bližnji sorodniki in diplomatični zbor, ki ga je vodil poslanik Nemčije. V sprevodu je korakalo čez 500 predstaviteljev raznih organizacij itd., zaključila pa jo je moskovska divizija. Predno so spustili Leninovo truplo v grob, so zapiskale vse sirene moskovskih tovarn in so piskale pol ure. Ves popoldan je bil v znamenje žalosti ustavljen cestni promet. Na ozemlju vesoljne Rusije so četrt ure obstali vlaki na mestu, kjer so se nahajali ob uri, ki je bila za to določena. Moskovska garnizija je oddala salve. Ob 6. uri zvečer se je moskovski sovjetski kongres sestal k žalni seji, katere so se udeležili tudi Leninovi sorodniki, ki so sprejemali sožalja državnih funkcijonarjev. Pondeljek bil je v vsej Rusiji dan žalovanja.

* **Petrograd — Leningrad.** Petrograjski občinski svet je sklenil, da se imenuje Petrograd odsedaj naprej Leningrad.

* **Češkoslovaške finance.** Obtok češkoslovaškega državnega papirnega denarja se je ob koncu l. 1922. zmanjšal za več nego eno milijardo. Obtok je bil namreč koncem lanskega leta krit do 43%, koncem leta 1922. pa le za 36%. Češkoslovaško finančno ministrstvo namerava zvišati v tem letu število novcev po eno krono za nadaljnih 15,000.000, število novcev po 50 vinarjev za nadaljnih 10 milijonov, število novcev po 20 vinarjev za nadaljnih 25 milijonov in število novcev po 10 vinarjev za nadaljnih 10 milijonov. Papirnate krone se potegnejo iz prometa tekom l. 1924. Bankovci po 50 kron se zamenjajo z novimi. Ministrstvo namrava tudi izdati nove bankovce po 10 in 20 kron. Narodno gospodarstvo češkoslovaške države se je v l. 1924. močno utrdilo in se posebno na finančnem in bančnem polju opaža znaten napredek. V začetku julija se otvori češkoslovaška poštna hranilnica, ki se bo upravljala po avstrijskem sistemu s posebnim obzirom na male shranjevalce. V drugi polovici decembra lanskega leta je plačala Češkoslovaška zadnji obrok (500.000 šterlingov) svojega dolga Angliji, ki je znašal 2 milijona šterlingov in je bil najet za nakup moke v l. 1920.

Domače vesti.

— **Ljubljanski mestni proračun.** Ljubljanski mestni proračun izkazuje za leto 1924 Din 4,794.843 primanjkljaja. Potrebščine izkazujejo postavko Din 5,269.917 in pokritje Din 475.074. Primanjkljaj se namerava pokriti z občinskimi dokladami na državne neposredne davke, ki so se že v lanski drugi polletni dobi pobirale in sicer: 35 odstotni hišno najemninski davek, 50 odstotni zemljiški davek na občno pridobnino II. razreda davčnih obvezancv, 135 procentna doklada na občno pridobnino I., II. in III. razreda davčnih obvezancev in na posebno pridobnino po II. poglavju zakona o osebnih davkih, 35 odstotno davčino na rentnine ter končno z davščino na kazala in izveske. Vse te davščine naj bi se dale mestni občini Din 4,059.837 dohodkov.

— **Nova ureditev zdravstvene službe v državi.** Z organizacijo oblasti v državi se reorganizira tudi zdravstvena služba. Dosedanji zdravstveni odseki se ukinejo in na njihovo mesto se postavijo inšpektorati ministrstva narodnega zdravja, okrožni in okrajni zdravniki pa preidejo v oblastno upravo. Za Slovenijo se postavi inšpektor ministrstva narodnega zdravja v Ljubljani, katerega območje obsega ljubljansko in mariborsko oblast. Njegova naloga je, da nadzira vse sanitetske naprave v teh dveh oblastih in da vrši svoje posle po navodilih ministrstva, kateremu poroča o svojem delu in o delu sanitetskih naprav. Dosedanji okrajni in okrožni zdravniki ostanejo in sicer kot oblastni oziroma srezki zdravniki, oziroma postanejo sestavni del oblasti in sreza, v katerem se nahajajo. Šef oblastne sanitetske uprave je sanitetski referent velikega župana dotične oblasti, in šef sreske sanitetske uprave je san. referent sreskega poglavara dotičnega sreza. One okrajne sanitetne uprave, ki niso na sedežu oblasti, se ukinejo. Bolnice v Ljubljani in Mariboru, kakor tudi vsa kopališča in socialno-higijenske naprave ter naprave za pobijanje nalezljivih bolezni so podrejene preko inspektorata v Ljubljani ministrstvu. Ta izpremememba se za vse druge kraje uveljavi do 1. februarja 1924, le za ukinjenje zdravstvenega odseka v Zagrebu in Ljubljani pridejo navodila pozneje.

— **Protestni shod proti sporazumu z Italijo.** V soboto se je vršil v ljubljanskem Unionu protestni shod proti sporazumu z Italijo. Na shodu je bila sprejeta resolucija, v kateri zborovalci obsojajo sporazum, ki ga je sklenila z Italijo naša vlada na lastno pest, brez narodne skupščine, ker ta sporazum ne predstavlja sporazuma med prizadetimi narodi. Zborovalci izjavljajo, da ne morejo priznati nobenega sporazuma, ako ne garantira nacionalne, kulturne in gospodarske svobode slovenskega življa, ki živi proti svoji volji v mejah italijanskega kraljestva. — Zanimivo je, da so zborovalci onemogočili dr. Ravniharju, ki je predsednik Jugoslovanske matice in Jugoslovanske sokolske zveze, govoriti na tem shodu, ki so ga sklicala narodno-obrambna društva.

— **Občinske volitve v Koroški Beli.** V nedeljo so se vršile v Koroški Beli občinske volitve. Vložene so bile tri kandidatne liste: Napredna delavska lista (demokrati), socialistična in SLS. Izid volitev je bil nastopen: demokratska lista 4 odbornike, socialistična lista 9 odbornikov, SLS 12 odbornikov.

— **Nova pošta.** S 1. februarjem se ustanovi nova pošta v Strugah na Dolenjskem, obenem pa se ukine poštna nabiralnica „Pri cerkvi". Pošta Struge bo imela vsak dan peš-zvezo s pošto Videm-Dobrepolje.

— **Sejmi.** Ministrstvo trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani, je dovolilo občini Bloke preložitev kramarskega in živinskega sejma v Novi vasi na dan 19. marca vsakega leta, počenši z letom 1925. Obenem je bilo dovoljenih dvoje novih živinskih sejmov na dan 24. maja in 22. avgusta vsakega leta; če pade ta dan na nedeljo ali praznik, se vrši sejem prihodnji delavnik.

— **Cvetlična razstava v prid »Domu ubogih«.** Mariborska pomožna stanovanjska akcija, ki ima namen zgraditi dom za brezstanovanjske in dom za tuberkulozne reveže, nastopi te dni svojo prvo pot javne zbirke. V ta namen sta zamišljeni dve prireditvi: Sadjarsko in vrtnarsko društvo za Slovenijo priredi svoj letošnji občni zbor dne 1. februarja v Mariboru. Udeleži se ob enem velike cvetlične razstave, katero v prid akciji »Dom ubogih« priredi velepodjetje »Vrt« Džamonja i drugovi dne 2. in 3. februarja. To akcijo je dosedaj vodila Kreditna in stavbna zadruga »Mojmir«, ki je izvršitev poverila samostojnemu odboru »Doma ubogih«, kateremu predseduje g. Gjuro Džamonja. Cela akcija stoji pod protektoratom knezoškofa msg. dr. Karlina in častnim predsedstvom velikega župana g. dr. Ploja. Po razstavi se skliče velika anketa, za preosnovo dosedanjega odbora v posebno samostojno društvo.

— **Polovična vožnja za udeležence cvetlične razstave v Mariboru.** Na prošnjo kreditne in stavbne zadruge »Mojmir« je direkcija državnih železnic z odobrenjem ministrstva za promet dovolila za udeležence občnega zbora »Sadjarskega in vrtnarskega društva za Slovenijo« in posetnike vrtnarske razstave dne 2. in 3. februarja popust, ki velja za brzovlake in osebne vlake v času 1. in 3. februarja. Udeleženci kupijo pri vstopnih postajah cele enosmerne karte do Maribora, ki se jim žigosajo z postajnim žigom. Te karte veljajo tudi za vožnjo nazaj, ako se udeleženci izkažejo s potrdilom predsedstva, da so se udeležili občnega zbora odnosno razstave.

— **Redukcije.** Zadnjič smo poročali, da je vlada sklenila reducirati v Sloveniji vse učiteljice ženskih ročnih del, vse katehete in vse pomožne učitelje. Pri redukciji bi prišlo v poštev 102 učiteljici ženskih ročnih del, 58 pomožnih učiteljev in učiteljic in 22 stalnih katehetov. Z druge strani se zopet poroča, da bodo vsi ti reduciranci takoj zopet nastavljeni. Kakšen pomen naj bi imela potem ta redukcija, ki je itak že sama na sebi nezmiselna. Tudi je sklep vlade o redukciji učiteljev in katehetov nezakonit. Člen 224. zakona o državnih uradnikih pravi namreč: „Najkasneje v štirih mesecih, ko je bil razglašen uradniški zakon (razglašen 1. septembra 1923) se mora izdati odlok, kateri izmed uradnikov se obdrže še nadalje v državni službi. Uslužbence, o katerih se v tem času (torej do 1. januarja 1924) ne izda noben odlok, je smatrati za obdržane na njih položajih." — Poleg tega določa čl. 224. glede učiteljstva sledeče: „Ne postavljajo se na razpoloženje in ostanejo nadalje na svojih mestih: učitelji, ki niso smeli biti po dosedajnih zakonih ne premeščeni ne odpravljeni iz službe."

— **Gostilniški računski listki.** Prejeli smo: V zmislu tar. post. 44 novega zakona o taksah je treba gostilniške račune kolekovati s kolekom za 20 p in je v to rabiti predpisane računske listke. Tak listek velja gostilničarja 88 v in ima tu že pri vsakem dobička 12 v, ker jih zaračunava gostom po kroni. Da si prihrani delo pri manjših zapitkih, se more gostilničar za zapitke do 40 K pavšalirati, to je, da plača gotovi znesek in ni treba izdati

gostu računskega listka. Za zapitke nad 40 K, pa mora gostu dati računski listek. Da gostilničar iz svojega noče plačati pavšaliranega zneska, odnosno računskega listka, je čisto naravno in opravičeno. Da pa izkorišča dotični zakonski predpis v svojo korist, je pa nečuveno. Da pokrijejo gostilničarji pavšalirano vsoto, so podražili (so tudi častne izjeme) vino pri litru za 4 K. Na ta način je tisti, ki potroši več nego ¼ l vina, oškodovan pri vsakem nadaljnem ¼ l za 1 K. Če pa še užije kaj jedi, pa še za več, ker je za jedilne račune istotako dajati računski listek, kar je nad 40 K. Če povabiš več prijateljev na obed ali večerjo in spijete recimo 10 litrov vina, moraš plačati 40 K več, nego si plačal pred upeljavo računskih listkov, samo za vino, koliko pa si prikrajšan pri porcijah jedil, pa ve samo gostilničar. Tako ravnanje ni več reelno, ampak čisto navadno plačkanje. A namesto, da bi gostje zabavljali na gostilničarje, pa zabavljajo na državo — gostilničar se pa v pest smeja. Poklicane oblasti so pač dolžne, da takemu nečuvenemu odiranju narede konec. Če trafikant prodaja tobačne izdelke, ali vrednostnice nad določeno ceno, je kaznovan. Gostilničar pa sme računske listke prodajati že pri litru za 3 K dražje, pri večih litrih pa tolikrat dražje. Ali je to pravično?

— **Vpoklic vojaških novincev.** Ministrstvo vojne in mornarice je izdalo naredbo, da se vojaški novinci iz leta 1903. vpokličejo koncem prihodnjega meseca na službovanje v kadru.

— **Odhod Wranglovcev.** Štab Wranglove armade v Jugoslaviji je sklenil, da se definitivno preseli na Francosko. Francoska vlada je na to že pristala.

— **Milijonska goljufija v Novem Sadu.** V Novem Sadu so oblasti zaprle tamošnjega uglednega lekarnarja Viljema Kiša, ki je ogoljufal mnogo uglednih tamošnjih trgovcev in industrijalcev za nad 3 milijone Din. Pod pretvezo, da ustanavlja novo tovarno za kemikalije, si je izposojeval denar proti visokim obrestim. Ko mu je začela teči voda v grlo, je začel ponarejati menice. Pri tem so mu prišli na sled in ga še pravočasno zaprli, ker je imel že vse pripravljeno, da pobegne v inozemstvo. Afera je vzbudila v Novem Sadu mnogo razburjenja.

— **Cvetko Golar: Pastirjeva nevesta.** Ljubljana 1923. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Str. 147. Cena elegantno vezani knjigi 24 Din. Te dni je izšla zbirka povesti in romanc našega priljubljenega pisatelja C. Golarja, ki je po svojih pesniških in leposlovnih delih dobro znan našemu občinstvu. Knjiga „Pastirjeva nevesta" obsega enajst povesti in romanc in se po svoji pisani krepki izvirni vsebini in lepem narodnem jeziku ugodno razlikuje od današnje simbolistične futuristične literature. Vsebino tvorijo: Pastirjeva nevesta. — Kresna noč. — O miški, srebrno prepasani. — Pesnikovo maščevanje. — Prerokovanje. — Zamišljeni vir. — Beli in rdeči petelin. — Oče in sin Tomaž. — Trije kralji. — Gospa Lilija. — Dobri prijatelji. — Tu beremo na primer o pastirju, ki se na čudovit način ženi pri grajski gospodični, kuža turčin se zaljubi v pastirico, gorski vir se zamisli v lepo deklico, pesnik se strašno maščuje nad svojim tekmecem itd. Žive in nežive stvari nam riše Golar na svoj prijeten, ljubezniv način. Zato priporočamo to knjigo vsem, ki ljubijo živahno, včasih drzno fantazijo, sočne, življenja, polne povesti modernega slovenskega pisatelja.

— **Listnica uredništva.** P. Fr. v L. Vprašujete, ali bi naš list priobčil članke, ki bi nam jih poslal nesomišljenik. Na to odgovarjamo, da objavimo vse, kar ni v direktnem nasprotstvu s smerjo našega lista in kar more pomagati k ozdravljenju naših javnih razmer. Nam gre predvsem za resnico in pravico, nočemo pa biti osebni.

Gospodarstvo.

IV. LJUBLJANSKI VELESEJEM.

Ta eminentna narodno-gospodarska prireditev se vrši letos od 15. do 25. avgusta. Ogledalo gospodarske sile vsakega naroda so njegovi proizvodi v poljedelstvu, obrti oziroma industriji. To je dvoje očes, skozi katera se gleda v njegovo bodočnost. Mi Jugoslovani smo mlada država, ki je polna naravnega bogastva: polje, gozdovi, rudokopi, živinoreja, morje za plovitev in trgovino, vodne sile za električno moč.

Ves svet gleda sedaj, ko smo si stekli svobodo, na nas, če smo sposobni in pripravljeni, da vse te naravne dobrine izkoristimo v obrti in industriji ter naši mladi državi pripravimo boljšo bodočnost.

Pokazali smo v resnici, da imamo voljo in sposobnost. Dosedanji ljubljanski velesejmi so veseli dogodki v tem oziru; naš narod je sijajno dokazal svojo sposobnost in položil temelj naši boljši bodočnosti. Odlični strokovnjaki iz Češkoslovaške, Francoske, Belgije, Švice in od drugod, so priznali veliki napredek našega naroda v kratkem razdobju petih let, odkar je svoboden. Naša industrija je takorekoč še v povojih, ali mi imamo v izobilju vsakovrstnih surovin, najboljši predpogoj za njen razvoj. Gledati moramo, da postanemo kar najbolj mogoče neodvisni od tujih tovaren in od tujega kapitala in da bo naš izvoz mnogo večji od uvoza. Agraria in industrija naj bo dvoje rok na telesu Jugoslavije, ena drugi dodaje in pomaga, da naše gospodarstvo v polni meri napreduje.

Naš napredek pa je treba svetu, tujini, pokazati, ako hočemo, da bo naš ugled in z njim naš vpliv zrastel, kar bo v našo neizmerno korist. Najlepšo priliko za to nudijo ravno ljubljanski velesejmi. Vsi naši pridobitveni krogi morajo tu na plan, da dokažejo svoj napredek, po katerem nas bo sodil svet. V njihovih rokah je, kakšna bo ta sodba in mi moramo naprej in ne nazaj.

Poleg tega pa blažijo velesejmi težke krize, ki vladajo sedaj, ter so v veliko moralno in materijalno oporo tako našim industrijcem in obrtnikom kot trgovcem.

g **Pridelek olja v Istri.** Letošnji pridelek olik v Istri je bil precejšen. Zadostuje ne le samo krajevnim potrebam konsuma, ampak se tudi precej izvaža. Cena oljčnemu olju je vsled tega padla od lir 1200 za hektoliter na lir 500 za hektoliter.

g **Za povzdigo živinoreje** se bo vršila na inciativo poljedelskega ministra meseca februarja posebna konferenca strokovnjakov. Konferenca se bo pečala zlasti z našo konjerejo.

g **Izvoz drv iz naše države** je znašal lansko leto približno 700 metrskih stotov, v vrednosti preko 500 milijonov dinarjev. Največ drv je šlo v Italijo, namreč za 400 milijonov. Italija je sploh naša najboljša odjemalka lesa za kurjavo, ker uvaža eno tretjino svojega konzuma lesa za kurjavo iz naše države. V Francijo se je izvozilo za 40 milijonov in v Madžarsko za 30 milijonov dinarjev drv.

g **Semenj za kože divjačine v Ljubljani,** ki se je vršil dne 21. t. m., je bil zelo živahen. Povpraševanje je bilo zlasti po kožah kune, ki so dosegle ceno 2250 dinarjev. Lisičjih kož je bilo dosti in so jih plačevali po 600 dinarjev. Zanimanje zanje je bilo majhno. Kupci so prišli iz Zagreba, Belgrada in Avstrije.

g **Cene kožam divjačine v Nemčiji.** V Nemčiji se plačujejo sledeče približne cene za kože: kuna zlatica približno 1600 Din, kuna belica približno 680 Din, dihur približno 250 Din, vidra približno 1870 Din, zajec približno 17 Din, podlasica približno 34 Din. Za posebno lepe kože se dosežejo še višje cene.

g **Zakon proti oderuštvu na Češkoslovaškem.** Češki narodni skupščini je bil predložen zakonski načrt za omejitev oderuške obrestne mere. Ta predlog vsebuje 4 paragrafe, ki določajo v glavnem, da banke, kreditni zavodi in privatniki smejo zahtevati za posojila, predujme in pri eskomptu kreditnih papirjev obresti, ki gredo največ za 4 od sto čez aktivno obrestno mero bančnega urada ministrstva financ. Ta maksimum velja ne samo za obresti v ožjem smislu besede, ampak tudi za provizije, manipulacijske pristojbine itd.

g **Srečna Nemčija.** Po vesteh iz Berlina, je nemška železniška uprava znižala vozne cene za 8%. Nova tarifa velja od 20. januarja.

g **Razmere v Poljski.** Naj navedemo samo en primer, kako je poljska marka vsak dan manj vredna. Lvovski dnevnik „Kurjer Lwowski" je stal pred mesecem in pol pojedina številka 10.000 r. m. Danes pa stane številka tega lista 200.000 poljskih mark. Poljska vlada namerava sanirati svoje finance s kovanjem zlatega in srebnega denarja, in sicer se bo imenoval novi denar goldinar in groš.

g **Zanimanje Poljske za naš izvoz.** Večja skupina kolonijalnih veletrgovcev na Poljskem je pripravljena importirati iz Jugoslavije različne artikle. V poštev pridejo češplje, pekmez, sadje, sardine, vino itd. Vsa tozadevna pojasnila daje interesentom urad Ljubljanskega velesejma, Ljubljana, Gosposvetska cesta.

g **Ribanje sob in kuhinj v zimskem času.** Ako se vzame nekoliko mlačne vode, kateri se pridene na vsak škaf 2 žlici salmijaka, se tla veliko hitreje suše in postanejo lepa in čista. Isto velja za pobarvana tla.

g **Uporaba preostalih limoninih olupkov.** Olupki se počasi v pečici suše, se potem drobno stolčejo in spravijo v zavezanih steklenicah, katerim se napravijo na vrhu luknjice za zrak. Olupki se potem lahko uporabijo kot sveži.

g **Oglje, ki je preostalo v likalniku** se lahko drugič porabi, ako ga streseš iz likalnika, poliješ z mrzlo vodo in potem posušiš.

g **Uporaba čebuljnih lupinj.** Večina gospodinj zavrže lupinje čebule, ker ne vedo kako dobro se dajo uporabiti. Dajo namreč izvrstno sredstvo za čiščenje bakrene, kositrove in nikelnaste posode in sploh kuhinjske posode. Treba je lupine dobro skuhati in odliti. S tekočino se snaži posoda.

g **Kovanje zlatega denarja pri nas.** Kakor poročajo listi, se je v Belgradu v ministrstvu financ pod predsedstvom fin. ministra vršila konferenca o uvedbi zlatega denarja pri nas, in to po zgledu Češkoslovaške.

g **Obtok bankovcev Narodne banke** se je v drugem tednu januarja zmanjšal za 50,164.710 na 5,,810,723.620 Din. Istočasno je kovinska podloga oslabela za 14,112.460.56 na 446,029.235.74 Din.

g **Vrednost denarja** 30. januarja: V Curihu 100 dinarjev 6.60 švic. frankov, v Zagrebu 1 dolar 85.625 do 86.625 dinarjev.

Ureditev naših vod.

Pretekli teden se je vršila v Belgradu pod predsedstvom ministra za poljedelstvo in vode konferenca generalnih inspektorjev vod. Konferenca je sklenila glede na zakon o administrativni razdelitvi države izvršiti likvidacijo generalnih inspekcij vod v pokrajinah in namesto njih osnovati hidrotehnične oddelke. Likvidacija generalnih inspekcij se izvrši še tekom tega leta. Po poročilih posameznih inspektorjev o delovanju svojih uradov se je sklenilo:

V Sloveniji naj se prične z izdelavo potrebnih načrtov za osušenje Ljubljanskega barja. Istotako naj se regulirajo reke Kamniška Bistrica, Sava in Ljubljanica. Obenem naj se pričnejo dela na 7 velikih nasipnih napravah preko Save v svrho dvignjenja vodnega nivoja za zavorovanje ljubljanskega vodovoda.

V Hrvatski in Slavoniji naj se čim prej podvzame regulacija Sonjskega polja od Okučanov do Zagreba in naj se zgradi velik nasip ob rekah Mali in Veliki Strug. Za osuševalna dela na osiješkem polju in za regulacijo Save pri Zagrebu naj se osnujejo vodne zadruge.

V Dalmaciji naj se v svrho preskrbe krajev, kjer vode manjka, z zadostno vodo, zgradijo majhni vodovodi. Poleg tega so se podvzela osuševalna dela na državnih posestvih Vrana in Vrgorsko polje. Z osušenjem bi se moglo pridobiti 37.000 ha novega polja za obdelovanje, kar bi bilo za kmetijsko produkcijo teh krajev največje važnosti.

V Vojvodini že obstojajo načrti za osušenje in v prvi vrsti naj se podvzame osušenje okolice Pančeva ter zgradba velikega nasipa ob Savi in Donavi. Poleg drugega se bodo nadalje snovale in podpirae vodne zadruge za osuševanje in zavarovanje posameznih posestev pred poplavami.

V Srbiji se prično preddela za osušenje Mačve, Zelenikova, Negotinskega in Gradištanskega polja, za regulacijo Save pri Šabcu in Ubu. Nadalje naj se izdelajo potrebni načrti za kanalno zvezo med rekami Vardar, Donava, Sava, Drava z Jadranskim in Egejskim morjem.

V Bosni se morajo izvršiti načrti za nadaljno regulacijo rek Neretve in za zavarovanje krajev ob Savi pred poplavami kakor tudi za osušenje Imotskega polja.

V Črni gori naj se izdela končni načrt za osušenje Skadrskega jezera in za izkoriščanje vodnih sil po različnih industrijskih objektih kakor tudi za preskrbo pokrajin, ki imajo malo vode, s pitno vodo. Obenem naj se podvzame proučavanje in regulacija terena reke Zete, ki se blizu Nikšića izgublja pod zemljo, da bi se s tem Nikšiško polje zavarovalo pred pogostimi poplavami.

Konferenca je ugotovila, da posvečajo merodajni činitelji tem zadevam premalo pozornosti in ne dovolijo potrebnih kreditov, radi česar se lani mnogo teh del ni moglo izvršiti.

Raznoterosti.

r **Macdonald — samouk.** Sedanji angleški ministrski predsednik Ramsay Macdonald je mož petdesetih let in je bil rojen v malem ribniškem kraju na Škotskem. Zahajal je samo v ljudsko šolo; potem je bil trgovski nastavljenec pri neki trgovski hiši v Londonu. Vse svoje znanje si je pridobil sam. Od leta 1888. do 1892. je bil zasebni tajnik nekega angleškega poslanca, ki ga je polagoma uvedel v politične vede in življenje. Potem je postal časnikar. Potoval je po Afriki, Avstraliji, obiskal Indijo in Kanado. Doslej je živel v priprosti hiši na pobočju griča Hampstead mirno in priprosto kot vdovec s svojimi petimi otroki.

r **Novorojenček, ki je podoben opici.** V pariškem zdravniškem društvu je pokazal dr. Benda nenavadnega moškega novorojenčka. Glava tega deteta, kakor tudi celo lice, je obraščeno z gosto dlako, ki je bila že nekaj dni po porodu dolga čez en centimeter. Na ramenih in po nogah je dlaka dolga 3 centimetre in tako gosta, da se koža nikakor ne vidi. Najinteresantnejše pa je, da so otrokovi starši popolnoma normalni ljudje, in znanost ne ve, kako bi si razlagala ta nenavaden pojav.

r **Nezaupljivi Bosanec.** Pred dnevi se je zglasil na sarajevskem sodišču nek Mehmed Kadrič, da nastopi svojo enomesečno kazen. Seboj je prinesel veliko vrečo. Ko ga je sodnik vprašal, čemu mu taka vreča v zaporu, mu je odgovoril, da si je prinesel seboj živila za 30 dni, da v zaporu ne bo stradal. „Čemu neki"' mu odvrne sodnik, „saj vendar država daje kaznjencem stanovanje in seveda tudi hrano." Toda Bosancu to nikakor ni šlo v glavo. „Pa kako je vendar mogoče, gospod sodnik," vpraša ves začuden," Mehmed vedno slišim pripovedovati, da država niti za Vas ne skrbi. Kako bo pač potem skrbela za ljudi, ki so kaznovani in sede v zaporu?".

r **Najmlajša babica** je 28-letna Japonka Muni Nidzukami v vasi Takano na Japonskem. Poročila se je s 13 letom, njena hčerka pa s 14 letom in je letos dobila dete. Mali Japonček ima poleg babice že prababico in 92 let staro praprababico.

r **V enem tednu trikrat ded.** Redki so ljudje, ki bi jih doletela sreča, — v današnjih razmerah pravzaprav nesreča — da bi postali v enem tednu trikrat ded. To pa se je vendar zgodilo nekemu ubogemu češkemu krojaču, ki so ga njegove tri omožene hčere v enem tednu obdarile s tremi vnuki.

g **Število prebivalcev v Petrogradu.** Glasom statistike sovjetske vlade, je štel Petrograd 1. januarja letošnjega leta 1,133.000 prebivalcev. V to število je vračunana tudi petrograjska vojaška posadka, ki šteje več tisoč vojakov. Napram prejšnjemu letu je število prebivalcev znatno narastlo.

r **Knjižna produkcija v Angliji leta 1923.** Statistika l. 1923. v Angliji izšlih knjig izkazuje precejšen prirast. L. 1922. je izšlo 10.842 knjig, v minulem letu pa 12.274, kar je že blizu rekordnemu številu 12.379, ki ga je dosegla angleška knjižna produkcija l. 1923. Največ odpada na krasno literaturo v prozi, zatem sledi mladinsko slovstvo,

literarna zgodovina, prirodoslovje, medicina, zgodovina umetnosti in na zadnjem mestu poezija in drama.

r **Uspeh vztrajnosti in marljivosti.** Pred dnevi je bil na praški univerzi promoviran za doktorja filozofije nek Adolf Fischer. Fischer je v začetku svetovne vojne kot navaden mizarski pomočnik odrinil k vojakom in prišel v rusko ujetništvo, kjer je bil poslan v neko sibirsko taborišče. V ujetništvu je pridno študiral ter je po svojem povratku iz ujetništva l. 1918 položil na praški gimnaziji maturo in se vpisal na univerzo, kjer je napravil vse izpite z odliko.

r **Nicoti,** francoski poslanik je prinesel iz Lizbone prvo rastlino tobaka v Pariz. Tedaj se mu pač ni sanjalo, kako ogromno bo narastla poraba tega »vražjega zelišča«, kakor so pozneje imenovali tobak, kako bo vplival na človeško zdravje, koliko milijonov bo šlo v podobi dima v zrak in koliko milijonov bo donašal državam. Ker se je pokazalo, da je tobak zdravju škodljiv, skušali so omejiti porabo in papež Urban XIII. je prepovedal tobak svojim vernim, toda brezuspešno, vsled česar se je ta prepoved pozneje umaknila. Počeli so tudi tobak nosljati in se je ta navada razpasla posebno v višjih krogih. Nosljali so celo kronane glave. Kako se izvleče tobakira iz žepa, kako se potrka na pokrov, kako se jo odpre, kako se prime ščepek (priza) tobaka in ga ponoslja, tako da ni prikrajšana nobena nosnica, kako se gostu ponudi tobak itd., vse to so poučevali nadebudno mladino posebni učitelji, kakor poučujejo danes ples plesni učitelji. O Napoleonu Velikem se je tudi domnevalo, da noslja tobak, toda temu ni bilo tako. Napoleonu je nagajal namreč želodec. Da ga potolaži, rabil je zdravila mešana z rumenim sladkornim praškom. To zmes je imel vedno v žepih svojega telovnika in nosil jo je po potrebi v usta tako, kakor bi nosljal tobak.

r **Kako v Ameriki skrbe za živali.** V Filadelfiji obstoja že nad 20 let bolnica za živali. Urejena je na univerzi in je v njej operacijska miza; za njeno sestavo so bili potrebni večletni poskusi. Miza, na katero se privezujejo pacijenti, se lahko avtomatično giblje na razne strani. Pri operacijah se uporablja tudi anestezija. Temelji zavoda za zdravljenje živali so bili položeni že pred 22 leti. Poslopij je cela vrsta. Pozneje so prizidali še poseben sanatorij, kakoršnega sicer ni na celem svetu. Lani je bilo v tem zavodu izvršenih 274 operacij. Pacijenti so bili konji, krave in druge domače živali. Dovršeno je tudi urejena klinika za živalske notranje in zunanje bolezni. Za manjše živali je urejena posebna klinika, v kateri so lani zdravili 5252 živali (kanarčke, pse, mačke, opice, papige, kokoši itd.) V zavodu se tudi živali ubijajo, katerim ni več pomoči. V to svrho imajo posebno puško, iz katere zadostuje samo en strel, da je pacijent takoj rešen vseh muk.

r **Ni izjeme.** V kavarni se razgovarja mlada gospa s že starejšim samcem. V razgovoru vpraša gospa: „Mislite li vi, da je petek nesrečen dan za ženitev?" — „To je jasno!" odvrne zagrizeni samec, „zakaj bi petek bil izjema?"

Tržne cene.

Živina. Pretekli teden so bile v Zagrebu nastopne cene: voli domači I. 15 do 16.25, II. 13.50 do 14.50, III. 12.50 do 13, bosanski I. 12.50 do 13, II. 11.50 do 12.50 svinje: domače I. 26.50 do 27.50, II. 22.50 do 23.50, III. 21.50 do 22.

Krma. Zagrebške cene preteklega tedna: seno 75 do 125, otava 125 do 150, detelja 125 do 137.50, slama 75 do 100.

Prešiči. Na svinjskem sejmu v Mariboru 25. t. m. so bile tele cene: 3 do 6 mesecev stari prasci, komad 650 do 800 Din, 5 do 7 mesecev stari, komad 1250 do 1375 Din, 8 do 10 mesecev, komad 1500 do 1625 Din, eno leto, komad 1750 do 1900 Din. En kilogram žive teže 22 do 25 Din.

Mast. Zagrebške cene od 26. t. m.: svinjska mast, zajamčeno čista domača, v sodih po 200 kg na debelo 37 dinarjev, po 100 kg 37.25, po 50 kg 37.50 dinarjev plus 2 odstotka embalaže. Soljena debela slanina 37 dinarjev.

Izdaja konzorcij »Ljudskega tednika«. — Odgovorni urednik Fr. Jereb. — Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

Kupim

vsako množino **tramov** in vseh vrst **rezanega** in **okroglega** lesa. — Ponudbe z »noto«, obveznimi cenami in dobavnim časom pod »**Prodam**« na upravo »Ljudskega tednika«.

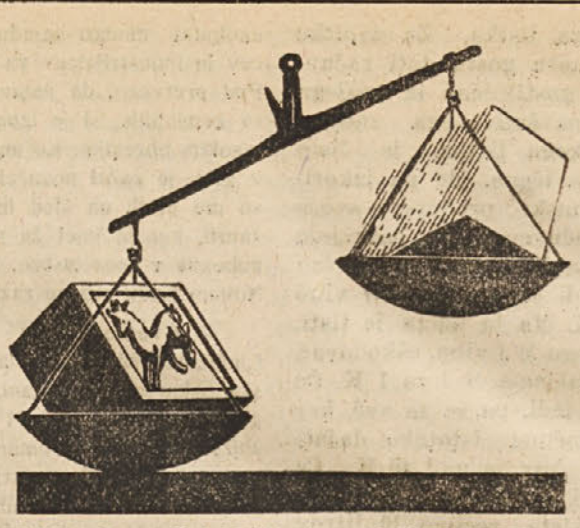

MILO „GAZELA" ODTEHTA
PO SVOJI IZBORNI KAKOVOSTI
vse manjvredne, cenejše izdelke.
Dobite ga v vsaki trgovini.

Edini tihi pisalni stroj
L. C. Smith & Bros mod. 8.
brez najmanjšega ropota.
Zastopstvo: Lud. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6/I.

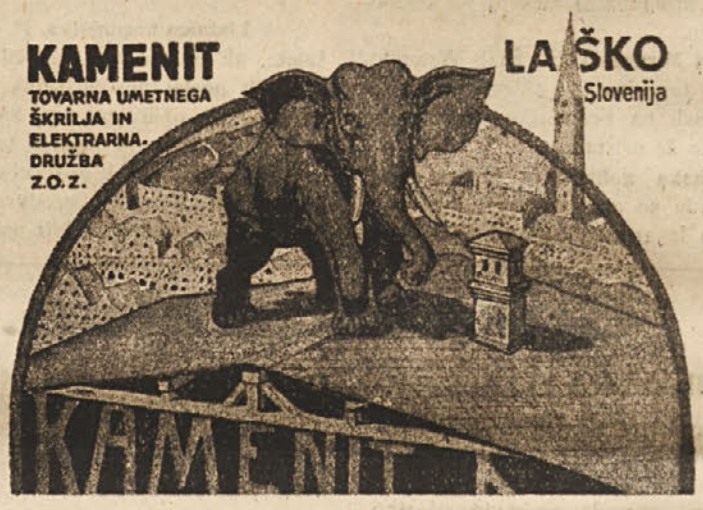

Azbetno - cementni škrilj
znamke „KAMENIT"
dobavlja tovarna „KAMENIT" na Laškem.
Proračuni in obiski brezplačno!

= Hranilni in posojilni zavod =

p. z. z o. z.

v Ljubljani na Dunajski c. 23

sprejema hranilne vloge pod najugodnejšimi pogoji,

upoštevajoč od finančnega ministra že naznanjeno davčno prostost hranilnih vlog.

Vloge na tekoči račun, najugodnejše po dogovoru. Daje posojila proti popolni varnosti, najkulantnejše.

Uradne ure od 9. do 12. dop.